

Санівський О.М.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри української літератури,
українознавства та методики їх навчання
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МЕДІАОСВІТИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті проаналізовано способи використання засобів медіаосвіти у підготовці майбутніх учителів української мови і літератури до професійної діяльності в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

Ключові слова: медіаосвіта, учитель української мови і літератури, професійна діяльність, українознавча робота.

Sanivskiy O. Use of media education tools in the training of future teachers of the Ukrainian language and literature to professional activity. The article analyzes the methods of using media education tools in the preparation of future teachers of the Ukrainian language and literature for professional activities at the Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Key words: media education, teacher of Ukrainian language and literature, professional activity, Ukrainian studies work.

Актуальність дослідження. Сучасні педагоги, дидакти та методисти вважають основою елітарної освіти формування національно-мовної особистості, розглядаючи українську мову та літературу як феномен, джерело українського духу та натхнення, засадничим чинником українського характеру, що об'єднує українців у світі, як єдина ланка між поколіннями, що характеризує цілісність українського народу.

Така робота ставить низку вимог до майбутнього вчителя філології, як до вихователя елітарної особистості, а саме: високі вольові якості (витримка, рішучість, енергійність), глибокі знання дисципліни, яку має викладати, інтелігентність, відповідальність, справедливість,

толерантність, вимогливість до себе і до інших, емпатією і, в першу чергу, національною свідомістю, патріотизмом тощо.

Мета дослідження – дослідити можливості використання засобів медіаосвіти у підготовці майбутніх учителів української мови і літератури до професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Підготовка майбутніх учителів української мови і літератури до українознавчої роботи засобами медіаосвіти в сучасній школі спрямована на забезпечення учнів необхідною кількістю знань про свій народ, оволодіння народною культурою, духовним набутком нації, виховання національно свідомого громадянина-патріота.

Незважаючи на те, що вже протягом значного часу в світі розробляється теорія та практика медіаосвіти, остаточної визначеності в цьому терміні ще немає.

Важливу роль у становленні та розвитку медіаосвіти відіграло ЮНЕСКО. на спільному засіданні сектору інформації ЮНЕСКО та Міжнародної ради з кіно та телебачення у 1973 р. вперше було вжито термін «медіаосвіта».

У документах ЮНЕСКО медіаосвіта визначається як «навчання теорії та практичним умінням для опанування сучасними мас-медіа, які розглядаються як частина специфічної, автономної галузі знань у педагогічній теорії та практиці; її слід відрізнити від використання медіа як допоміжних засобів у викладанні інших галузей знань, таких як, наприклад, математика, фізика чи географія» [3, с. 8].

Поняття «медіаосвіта» охоплює широкий спектр видів медіа: друковані, графічні, звукові, візуальні, а також різноманітні технології. Також медіаосвіта забезпечує знаннями щодо:

- 1) аналізу і створення медіатекстів;
- 2) залежно від напрямів (політичні, соціальні, комерційні, культурні) обирати джерела медіатекстів;
- 3) формують досвід інтерпретування медіатекстів;
- 4) надають можливість вільного доступу до медіа як для сприйняття, так і для продукції.

У наш час медіаосвіта рекомендується для запровадження в національні навчальні плани всіх держав, у систему додаткової, неформальної та «пожиттєвої» освіти [4].

З цією метою в Україні 21 квітня 2016 року Президія Національної академії педагогічних наук України схвалила нову редакцію Концепції

впровадження медіаосвіти в Україні.

У концепції впровадження медіаосвіти в Україні (за новою редакцією) виокремлено основні принципи:

- особистісний соціально-психологічний підхід;
- перманентне оновлення змісту;
- орієнтація на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій;
- пріоритет морально-етичних цінностей;
- пошанування національних традицій;
- патріотизм;
- громадянська спрямованість;
- естетична наснаженість;
- продуктивна мотивація.

Головною метою Концепції є сприяння розбудові в Україні ефективної системи медіаосвіти, що має стати фундаментом гуманітарної безпеки держави, розвитку і консолідації громадянського суспільства, протидії зовнішній інформаційній агресії, всебічно підготувати дітей і молодь до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа, формувати у громадян медіаінформаційну грамотність і медіакультуру відповідно до їхніх вікових, індивідуальних та інших особливостей [2].

У процесі навчання майбутній учитель отримує необхідну базу знань традиційних і нетрадиційних принципів, методів та прийомів навчання з використанням сучасних інформаційних технологій, а також практичний досвід використання набутих умінь та навичок. Для активізації навчально-методичної діяльності здобувачів вищої освіти потрібно виробити у них необхідні уміння і навички для подальшої професійної діяльності. Цьому якнайкраще сприяє впровадження медіаосвіти, що є важливою складовою підготовки майбутніх словесників. Власне, це творчий майданчик, де студенти отримують перший практичний досвід використання різноманітних медіа (книги, преса, радіо, кіно, телебачення, інтернет).

Медіаосвіта в Україні є важливим засобом формування і зміцнення національної ідентичності, консолідації суспільства, формування свідомої громадянської патріотичної позиції особистості. Вона передбачає забезпечення процесу національно патріотичного виховання молоді за допомогою застосування різноформатного медіаконтенту патріотичного змісту та формування інструментальних умінь критичного сприймання, аналітичного опрацювання медійних повідомлень, оцінювання їх достовірності та об'єктивності, а також набуття нових

смислів, зміцнення патріотичних почуттів. Розвинена медіаінформаційна грамотність стає невід'ємною складовою конструктивного патріотичного світогляду особистості в умовах інформаційної доби.

З метою стимулювання у майбутніх учителів української мови і літератури мотиваційно-ціннісного ставлення до українознавчої роботи в школі у навчально-виховний процес факультету української філології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини впроваджено інформаційно-комунікативні технології та системи мас-медіа.

До важливих подій належать три випуски літературного альманаху студентської та викладацької творчості «Садова, 28». Автори – учні закладів загальної середньої освіти, студенти, випускники й викладачі. Крім альманаху автори неодноразово публікуються в університетській («Педагогічні вісті», «Філолог», «Боговиця»), регіональній і загальноукраїнській пресі.

Висновки. Така багатоаспектна діяльність викладачів та студентів факультету філології та журналістики дає можливість не тільки підготувати майбутніх вчителів до українознавчої роботи в школі, а й відчутти потребу в оволодінні та проектуванні цього досвіду на власну педагогічну діяльність. Поряд із засвоєнням базових знань перед сучасною освітою все більше постає завдання навчити учня самостійно оволодівати новими знаннями та інформацією, виробити потребу в навчанні упродовж життя, формувати «людину розумну», «людину XXI століття» [1, с. 16]. Цю роботу розпочинає школа, продовжує вищий навчальний заклад, а триває вона усе життя людини, суспільства, держави.

Література

1. Біла книга національної освіти України / Т. Ф. Алексеєнко, В. М. Андрущенко, Г. О. Балл [та ін.] ; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя; НАПН України. К. : Інформ. системи, 2010. 342 с.
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/.
3. Media Education. Paris: UNESCO, 1984. 211 p.
4. Recommendations Addressed to the United Nations Educational Scientific and Cultural Organization UNESCO // Education for the Media and the Digital Age. Vienna: UNESCO, 1999, p.273-274. Reprint in: Outlooks on Children and Media. Goteborg: UNESCO & NORDICOM, 2001, Pp. 152.